

לכבוד
מנהלי מחוזות
מפקחים כוללים
מנהלי בתי ספר
מרכזי הוראת היסטוריה
המורים להיסטוריה בבתי הספר העל יסודיים הכלליים בחינוך הממלכתי

חוזר מפמ"ר בהיסטוריה תשע"ה, מס' 1

שלום רב,

**עם פתיחת שנת הלימודים תשע"ה שלוחה לקהל המורים, התלמידים והמנהלים
ברכת שנת לימודים מהנה, משמעותית ופורייה.**

בחוזר:

- א. התכנית המותאמת להוראת היסטוריה – עקרונות, קווים מנחים ומוקדי הוראה.
- ב. מערך ההשתלמויות, תשע"ה.
- ג. חומרי לימוד המותרים בשימוש.
- ד. תכנית חטיבות הביניים – לי כל גל נושא מזכרת
- ה. אתר המפמ"ר.
- ו. קבוצות הפייסבוק המקצועיות למורי היסטוריה – למידת עמיתים.
- ז. מערך ההדרכה, תשע"ה.

*

א. התכנית המותאמת להוראת היסטוריה:

בתשע"ה הושקה התכנית **ללמידה משמעותית – ישראל עולה כיתה**. התכנית כוללת יצירת הלימה בין מספר הנושאים הנלמדים בתחומי הדעת ובין מספר השעות המוקצות בפועל להוראת נושאים אלה, וכן – הקצאת 30% מתכנית הלימודים בפועל להוראה-הערכה חלופית.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

צוותי ההדרכה (כולם מורים מנוסים בפועל), ועדת המקצוע ומורים מובילים בפורום המורים החליטו לאחר שורת דיונים שהנושאים אשר ילמדו בדרכי הוראה – הערכה חלופיות יילקחו מתוך חטיבת נושאי **הטוטליטריות, האנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה**.

ההערכה החלופית יכולה להתבצע באחת מ-4 האפשרויות הבאות:

- תלקיט
- תהליכי חקר
- PBL
- בחינה בית ספרית ייחודית

לרשות המורים 41 תתי נושאים בתחום ה **הטוטליטריות, האנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה**, מתוכם על כל צוות לבחור 6 נושאים התואמים את הציר מארגן שנבחר על ידי מורי בית הספר. תלמידי אגף שח"ר יתמקדו ב-3 תתי נושאים.

לרציונל התכנית, המניעים לבחירה בנושאים אלה, דרכי ההוראה וההערכה החלופיות המוצעות למורים, התכנית ופירוט מוקדי הלימוד, בהם 41 תתי הנושאים, ראו אתר המפמ"ר:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/History/hativ_a_elyona/TalHadasha.htm

תלמידי כיתות י' בתשע"ה ייבחנו על 2 יחידות הבסיס בהיסטוריה, **בבחינה אחת**, בקיץ תשע"ו. על צוותי ההוראה להיות בקשר ישיר ורציף עם המדריך/כה המחוזית או המוסדית כדי להבטיח ביצוע מקצועי ומשמעותי של התכנית.

השתלמויות המפמ"ר בתשע"ה (ראה סעיף ב' במסמך זה), תתמקדנה בדרכי ההוראה-הערכה חלופית בהיסטוריה.

תלמידי כיתות יא'-יב' ממשיכים ללמוד על פי חוקת הזכאות הישנה, משמע – נבחנים על שתי בחינות בגרות בהיסטוריה ביחידות הבסיס (טופס 022115 וטופס 022116)

תכנית הלימודים לתלמידים אלה לזו של תשע"ד.

ב. מערך ההשתלמויות בהיסטוריה, תשע"ה

1. השתלמויות מפמ"ר:

השתלמויות אלה תתקיימנה ב-20 מרכזי פסג"ה ברחבי הארץ: נהריה; מודיעין; קריית שמונה; רחובות; קריית מלאכי; עפולה; חדרה; קריית מוצקין; עכו; כפר סבא; תל אביב; רמת גן; אילת; חולון; חיפה; ראשון לציון; נתניה; ירושלים; אשדוד; באר שבע.

ההשתלמויות כוללות 6 מפגשים במרכז הפסג"ה וכן 2 ימים מרוכזים בחנוכה, פסח או ביוני (לבחירת המורה מתוך מבחר ימים מרוכזים).

ההשתלמות מקנה גמול עם ציון ומוכרת ליעוז לתמורה ו'אופק חדש'.

כל בית ספר מחויב לשלוח להשתלמות המחוזית את רכז המקצוע ומורה אחד נוסף לפחות.

בחטיבה העליונה ההשתתפות בהשתלמות מפמ"ר אחת לפחות במהלך 4 השנים האחרונות, הינה תנאי לקבלת אישור לבחון בעל-פה בבגרות. מעריכי בחינות בגרות מחויבים להשתתף בהשתלמות מפמ"ר לפחות אחת לשנתיים.

2. השתלמויות מקוונות:

לרשות המורים מגוון השתלמויות מקוונות למורי חטיבות הביניים והחטיבות העליונות – מגדר והיסטוריה בא"י (2 השתלמויות – האחד בדגש על תכנית הלימודים בחט"ב והשנייה בדגש על תכנית הלימודים בחטיבה העליונה); הוראה באמצעות PBL; הוראת היסטוריה בדגש על תהליכי חקר; כתיבת ערכים בוויקיפדיה; הוראת היסטוריה באמצעות קולנוע.

3. השתלמות למורי תכניות ההוראה – הערכה החלופית, הממירות בחינות בגרות:

לפרטים יש לפנות לגלעד מניב: giladmaniv@gmail.com

השתתפות מלאה בהשתלמויות אלה הן **תנאי** להפעלת תכניות ההמרה בבתי הספר.

ג. חומרי לימוד המותרים בשימוש:

ספרי הלימוד עימם אנו עובדים חייבים לעבור אישור מטעם משרד החינוך. רשימת הספרים המאושרים מצויה באתר או"ח ובאתרנו. המיקודיות למיניהן, היוצאות לאור על ידי גופים מסחריים שונים, אינן עוברות תהליך אישור, ועל כן אין לנו כל אחריות על המופיע בהן. תשובות שגויות בבחינות הבגרות אשר מקורן במיקודיות – לא התקבלו בבחינות הבגרות! אנא הזהירו את התלמידים וכמובן הימנעו מכניסה לכיתה עם המיקודיות בהיסטוריה, שכן יש בהתנהלות כזו משום המלצה, ולו סמויה, להשתמש במיקודיות אלה.

בה בעת – אין לדרוש מהתלמידים לעבוד בחוברות עבודה למיניהן. וכהגדרת מנכ"ל המשרד, "הכתיבה בחוברות פוגעת בתהליך הפדגוגי, ביכולת הכתיבה והניסוח של התלמידים ופיתוח מיומנויות אוריינות ומוטוריות. בנוסף, אני מוצאת בכתיבה בחוברת פגיעה בערכים שאנו רוצים לקדם, של חיסכון בשימוש בנייר ובהוצאות כספיות. יש להנחות את התלמידים לכתוב תשובות מלאות לשאלות במחברת הלימוד".

ד. תכנית ייחודית לתלמידי חטיבות הביניים – לי כל גל נושא מזכרת

בשנת הלימודים תשע"ה ישתתפו תלמידי כתות ט' בפרויקט לימוד ותיעוד מעפילים - לי כל גל נושא מזכרת. מהות הפרויקט – תיעוד העולים לארץ, בדרכי היס, היבשה והאוויר – בתקופה שקדמה להקמת המדינה ובשנים הראשונות לאחר הקמתה. בד בבד יעסקו התלמידים ויתעדו את האתגרים בפניהם ניצבו העולים בשנים הראשונות להגעתם ארצה.

את הממצאים יעבירו למאגר המעפילים במחנה עתלית (מוזיאון ההעפלה). המדובר בפרויקט בעל חשיבות לאומית שיש בו תרומה לקהילה. עידוד המעפילים לספר את סיפור עלייתם והשנים הראשונות בארץ, יעצים את הקשר הבין דורי ורצוי שיהווה פרויקט קהילתי. לצורך התיעוד והכנת הפרויקט הוקצו 11 שעות הוראה מתוך תכנית הלימודים לכיתות ט'. לפירוט ראו באתר המפ"ר:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/History/TochnitLimudimvt/TalTashah.htm

בקיץ האחרון נפתחה השתלמות ייעודית לנושא, ומדריכות היסטוריה תסייענה לצוותי בתי הספר בהובלת התכנית.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

בשאלות, תהיות והרבה עצות טובות, ניתן לפנות ללאה ויינברגר, מדריכת היסטוריה בחטיבות
הביניים : lea.weinberger@gmail.com

ולמייה בן יאיר – מדריכה ארצית לתכניות ייחודיות : mayaron10@gmail.com

ה. אתר המפמ"ר

אתר המפמ"ר להיסטוריה מתעדכן תדיר ומהווה כלי עבודה עבור המורים. אנא הקפידו להיכנס
לאתר לפחות אחת לשבוע. באתר – מוקדי הלמידה המחייבים; חומרי העשרה; הצעות למערכי
שיעור; בחינות בגרות קודמות ולקחים מבדיקתן. כתובתנו:

[http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_pedagogit/history/mishulcha
nhamafmar/dvarhamafmar.htm](http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_pedagogit/history/mishulchanhamafmar/dvarhamafmar.htm)

ו. קבוצות הפייסבוק המקצועיות למורי היסטוריה – למידת עמיתים

לרשות המורים להיסטוריה שלוש קבוצות פייסבוק סגורות: קבוצת מורי חטיבות הביניים,
קבוצת מורי בתי הספר היסודיים וקבוצת מורי החטיבות העליונות. ההצטרפות לקבוצה מותנית
בהזדהות מלאה - שם מלא ובית הספר. הקבוצה מהווה במה פעילה ושוקקת חיים לדיונים
מקצועיים, שיתוף חומרי למידה, העברת מידע ועדכון שוטף, תקשורת בין המורים לבין עצמם
ובינם לבני.

ציבור המורים מוזמן להצטרף באמצעות פנייה אלי: ornaka@education.gov.il

ז. מערך ההדרכה תשע"ה:

לרשותכם מערך הדרכה מגוון – מדריכים המתמחים בנושאים שונים בתכנית הלימודים,
מדריכים לשכבות הגיל השונות, לתכניות ייחודיות, ומדריכים מחוזיים. אנא הקפידו להיות בקשר
רציף עם המדריך המחוזי. לפירוט ראו:

[http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/History/Hadrac
/haVehishtalmuyot](http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/History/Hadrac/haVehishtalmuyot)

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

תודה למדריכי תשע"ד שסיימו את תפקידם : אמנון ליבר הוותיק אשר פרש לגמלאות, יפעת ברגר אורבך וד"ר ענת קדרון שפנתה לאקדמיה.

שנה טובה

והרבה הצלחה,

ד"ר אורנה כץ אתר

העתקים:

גב' רחל מתוקי, מ"מ ו"ר המזכירות הפדגוגית
גב' דליה פניג, ס' יו"ר המזכירות הפדגוגית, ומנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי
ד"ר משה דקלו, ראש אגף בחינות
גב' אלירז קראוז, ראש אגף חברה ורוח